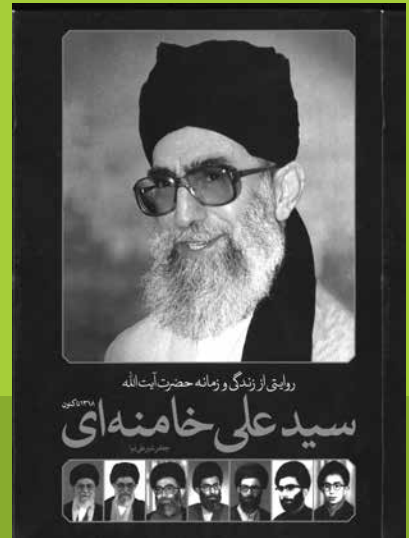

روایتی از زندگی و زمانه حضرت آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای از سال ۱۳۱۸ تاکنون

محمدعلی قربانی

روایتی از زندگی و زمانه حضرت آیت‌الله

سیدعلی خامنه‌ای

نویسنده: جعفر شیرعلی نیا

ناشر: سایان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۳۴۱-۶-۵

قطع: خشتی

نوع جلد: شومیز

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۴

تعداد صفحات: ۹۹۲ صفحه

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

این کتاب ۷۵ سال از زندگی رهبر معظم انقلاب را که ۲۵ سال آن مربوط به دوران رهبری ایشان است در بر می‌گیرد. کتاب دارای ۹ فصل است که از تولد رهبر معظم انقلاب در فروردین ۱۳۱۸ آغاز می‌شود و تا فروردین ۱۳۹۳ ادامه می‌یابد.

فصل بندی

فصل‌هایی که از تولد سیدعلی خامنه‌ای در فروردین ۱۳۱۸ آغاز می‌شود و تا ۷۵ سال بعد از آن را تا فروردین ۱۳۹۳ روایت می‌کند: با هنرمندی شاپور حاتمی با گرافیک مناسب، صفحاتی خواندنی و دیدنی فراهم آورده‌اند.

فصل اول، متولد فروردین، روایت روزهای آغازین زندگی سیدعلی خامنه‌ای است؛ روایت روزگار کودکی، مکتب، دبستان و ورود به حوزه علمیه تا قبل از هجرت به قم. در این فصل روایت‌هایی می‌بینید از چگونگی پیوند سیدعلی با دروس حوزوی، قرآن، شعر، رمان و دنیای ادبیات.

فصل دوم، روزهای مبارزه، از روزهای هجرت حجت‌الاسلام خامنه‌ای به قم و شرکت در مجالس درس علمای قم سخن می‌گوید. در این میان آشنایی با **آیت‌الله خمینی (ره)** و همراهی با شاگردان او دوران جدیدی در زندگی‌اش رقم می‌زند؛ دورانی سخت

و پرچالش. شش بار زندان و بارها بازجویی تنها بخشی از چالش‌های این دوره است. او در این دوران هم روحانی‌ای مبارز، روشنفکر، اهل قلم و ترجمه و محبوب بسیاری از جوانان مبارز است و هم روحانی‌ای باسواد و متخصص در حوزه تفسیر قرآن و نهج‌البلاغه.

فصل سوم، اوج انقلاب، با آخرین بازداشت سیدعلی خامنه‌ای آغاز می‌شود و او این بار به جای زندان به سیستان و بلوچستان تبعید می‌شود. در حالی که او و بسیاری از رهبران مبارزه در تبعید یا زندان‌اند و فضای ناامیدی بسیاری را دربر گرفته است، پس از اتفاقات سال ۵۶ مردم به میدان مبارزه بازمی‌گردند و ناظران داخلی و خارجی را شگفت‌زده می‌کنند. سیدعلی خامنه‌ای نیز از تبعیدگاه به مشهد باز می‌گردد؛ شهری که کاملاً متفاوت از روزهایی شده که او از آن بیرون رفته بود. تشکیل شورای انقلاب، حضور سیدعلی خامنه‌ای را در تهران پررنگ‌تر و در پایتخت ماندگار می‌کند. این فصل با شرح روزهای پرشوری که به پیروزی انقلاب ختم شد پایان می‌یابد.

فصل چهارم، روزهای سخت، با روزهای پس از پیروزی آغاز می‌شود. سیدعلی خامنه‌ای با حوزه فرهنگ مانوس‌تر بود تا سیاست، اما مردان سیاسی انقلابی حضور بیشتر او را در جمع خودشان می‌خواستند. حضورش در تشکیلات سیاسی انقلاب با اضافه شدنش به جمع اعضای شورای انقلاب پررنگ‌تر شد و پس از پیروزی نیز حوادث و نیازهای انقلاب هر روز مسئولیتی جدید به دوشش گذاشت. حضور در شورای عالی دفاع، نمایندگی مجلس، سرپرستی سپاه و امامت جمعه تهران تنها بخشی از مسئولیت‌هایش بود که با انفجار ششم تیرماه ۱۳۶۰ و مجروحیتش همه معلق شدند.

فصل پنجم، دولت تا هماهنگ، به دوران ریاست جمهوری حجت‌الاسلام خامنه‌ای می‌پردازد. بعد از آنکه در انفجاری مهیب، هشتم شهریور ۶۰، رئیس‌جمهور رجایی و نخست‌وزیر به شهادت رسیدند. آقای خامنه‌ای سومین رئیس‌جمهور کشور و اولین رئیس‌جمهور روحانی شد. در این دوره، در سایه همدلی مسئولان، با پیروزی‌های بزرگی همراه بود اما به تدریج دسته‌بندی‌ها و اختلافات جدیدی شکل گرفت. حجت‌الاسلام خامنه‌ای علی‌رغم میل باطنی

آشکار و روایت‌های منتشر شده است. از همین رو قطعاً زوایای بسیاری از زندگی ایشان هنوز روایت نشده و یا اگر روایت شده منتشر نشده است. امید است با همت مؤسسه پژوهشی فرهنگی انقلاب اسلامی (حفظ و نشر آثار حضرت آیت‌الله العظمی خامنه‌ای) که مسئولیت انتشار آثار ایشان را دارد، روایت‌هایی جامع پیرامون

زندگی ایشان منتشر شود. در این کتاب گاه روایت‌هایی می‌بینید از کسانی که گفت‌وگو و مرآده‌ای پیرامون خویش و رهبری را روایت کرده‌اند. در این باره نیز باید توجه داشت که افراد مختلف با ملاحظات و مقتضیاتی آنچه را در خاطرشان مانده از زاویه نگاه خویش روایت کرده‌اند و ممکن است این روایت‌ها روایتی دقیقاً مطابق با واقع نباشد.

این کتاب روایتی است بر محور زندگی سیاسی و اجتماعی رهبر معظم انقلاب، هر چند به جایگاه دینی، فقهی، علمی، فرهنگی، هنری و برخی جنبه‌های شخصی زندگی ایشان نیز پرداخته شده است کتاب واقعه‌محور است و هر چند برخی موضوعات در قالب پرونده‌هایی ویژه به کتاب افزوده شده اما موضوعات مهم دیگری نیز وجود دارد که در سیاق واقعه‌محور این کتاب نمی‌گنجد.

در این اثر روایتی از حوادث داخلی، منطقه‌ای و بین‌المللی نیز آمده است و در واقع آمیزه‌ای است از سیاست، تاریخ، اجتماع و ... بنا به گفته نویسنده کتاب، در این کتاب بالغ بر ۱۲۰۰ تصویر کار شده است؛ تصویری کمتر دیده شده از زندگی و زمانه رهبر معظم انقلاب.

جعفر شیرعلی‌نیا، نویسنده این روایت، در مقدمه کتاب با اشاره به منابع و آثار تاریخی که برای معرفی بخش‌هایی از زندگی آیت‌الله خامنه‌ای وجود دارد، می‌نویسد: «در این سال‌ها آموخته‌ام که با تمرکز و تحقیق پیرامون هر موضوعی می‌توان به مطالب بسیاری دست یافت که در نگاه اول دست یافتن به آن غیر ممکن می‌نماید...» بررسی یک‌یک سخنرانی‌ها، گفتارها، مصاحبه‌ها، نامه‌ها و پیام‌ها یکی از اقدام‌های مؤلف برای نوشتن این کتاب بوده و محور بعدی، مطالعه و تحقیق در آثاری که امکان داشته اطلاعاتی تاریخی، هر چند مختصر، درباره زندگی مقام معظم رهبری در برداشته باشد. بنابر مقدمه کتاب، بیش از ۵۰۰ کتاب از سوی مؤلف و گروه پژوهشی‌اش مورد مطالعه قرار گرفته است.

در مقدمه این کتاب آمده است:

«کتابی که هم‌اکنون پیش روی شماست در نقطه آغازین، پروژه‌ای سخت و پیچیده می‌نمود. روایت زندگی آیت‌الله خامنه‌ای با سختی‌های فراوانی همراه است. «شرح اسم»، کتابی که ثمره قلم استاد ارجمند **هدایت الله بهبودی** است تا حدود زیادی بخش زندگی آیت‌الله خامنه‌ای پیش از پیروزی انقلاب را روشن کرده اما هدف ما نگارش کتابی از ابتدای زندگی ایشان تا پایان سال ۱۳۹۳ بود، همچنان که اکنون نیز چنین است. بخش قبل از انقلاب تنها یک پنجم از حجم کتاب را به خود اختصاص داده

خود، بار دیگر در انتخابات ریاست جمهوری شرکت کرد و پیروز شد.

فصل ششم، جان‌شین امام(ره) آغاز دورانی بسیار سخت‌تر از روزهای گذشته است. ناظران خارجی مدت‌ها در انتظار پایان زندگی امام خمینی(ره) بودند تا، به زعم خودشان، شاهد درگیری‌های خونین پس از آن باشند. اما رحلت امام(ره) کمترین چالشی در ایران ایجاد نکرد. آیت‌الله خامنه‌ای که از شاگردان و یاران نزدیک امام(ره) بود در مجلس خبرگان به رهبری برگزیده شد. اصلاحات قانون اساسی هم که از زمان امام(ره) آغاز شده بود تکمیل شد و پس از رأی مردم تغییراتش به تصویب رسید. از آن پس کشور به صورت ریاست جمهوری اداره می‌شد و آیت‌الله هاشمی رفسنجانی دوست و همراه قدیمی آیت‌الله خامنه‌ای اولین رئیس‌جمهور دوران رهبری او بود. روزهای ریاست جمهوری او «دوران سازندگی» نام گرفت و در کنار بازسازی خرابی‌های جنگ، کشور با چالش‌های فراوانی در حوزه اقتصاد و فرهنگ روبه‌رو شد.

فصل هفتم، سال‌های پرحادثه، این سال‌ها با ریاست جمهوری حجت‌الاسلام سیدمحمد خاتمی آغاز شد. رئیس‌جمهوری که با شعار توسعه سیاسی به پیروزی رسید و دولتی که به «دولت اصلاحات» مشهور شد.

فصل هشتم، بازگشت، با پیروزی محمود احمدی‌نژاد کاندیدای کمتر شناخته‌شده نهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری آغاز می‌شود. اتفاق مهم این دوران شرکت ۴۰ میلیونی مردم در انتخابات ریاست جمهوری دهم بود، اما تلخی وقایع پس از انتخابات دهم از شیرینی و تأثیرگذاری این اتفاق مهم کاست. ایران با مدیریت آیت‌الله خامنه‌ای با تبحری مثال‌زدنی بحرانی را که می‌توانست کشور را تا لبه پرتگاه پیش ببرد پشت سر گذاشت. اندکی بعد که تعدادی از کشورهای عربی یکی پس از دیگری از هم فروپاشیدند. عمق استحکام جمهوری اسلامی مشخص شد.

فصل نهم، تدبیر و امید، فصل کوتاهی است مربوط به پیروزی حسن روحانی. فصل پایانی کتاب با آغاز بهار ۱۳۹۳ و نامگذاری این سال به نام «سال اقتصاد و فرهنگ با عزم ملی و مدیریت جهادی» پایان می‌یابد. در بیست‌ونهمین روز این بهار سه ربع قرن از تولد آیت‌الله خامنه‌ای گذشت و کمتر از دو ماه پس از آن، ۱۴ خرداد ۱۳۹۳، ربع قرن است که آیت‌الله خامنه‌ای رهبر معظم انقلاب اسلامی است. همان‌گونه که از نام کتاب پیداست این کتاب روایتی از میان روایت‌های گفته شده و گفته نشده پیرامون زندگی رهبر معظم انقلاب است: روایتی که پایه‌های آن بر منابع

و نگرانی بابت چهار پنجم باقی مانده همچنان ادامه داشت. در این سال‌ها آموخته‌ام که در هیچ شرایطی از هیچ موضوعی نباید ناامید بود و با تمرکز و تحقیق پیرامون هر موضوعی می‌توان به مطالب بسیاری دست یافت که در نگاه اول دست یافتن به آن غیرممکن می‌نماید. رجوع تخصصی و روش مند به منابع آشکار منتشر شده، راهی که بارها آن را آزموده‌ام و به آن علاقه‌مند هستم راهی مناسب بود. بارها درباره موضوعات مختلفی که بسیاری گمان می‌کردند درباره آن منابعی نیست متمرکز شده بودم و از منابع آشکار منتشر شده مطالبی یافته بودم که پس از تألیف کسی گمان نمی‌کرد در نگارش این منابع تنها از منابع آشکار استفاده کرده باشم. از سوی دیگر استفاده از منابع منتشر شده قدری دغدغه دریافت مجوز انتشار را کمتر می‌کرد. با ناشر توافق کردیم که به همراه تیم تحقیقاتی‌ام مدتی را صرف جست‌وجو و تحقیق در منابع آشکار و منتشر شده نماییم و پس از آن یافته‌ها را روی میز بریزیم و اگر به نتیجه رسیدیم که داشته‌ها قوت و دقت کافی برای نگارش کتاب را دارند نگارش و تدوین را آغاز نمایم.

مراحل تحقیق

به همراه تیم تحقیقاتی‌ام در چند محور کار را آغاز کردیم. یکی از محورهای بررسی تک‌تک سخنرانی‌ها، گفتارها، مصاحبه‌ها، نامه‌ها و پیام‌هایی بود که از ایشان منتشر شده است. مجموعه آن‌ها در دوران رهبری توسط مؤسسه فرهنگی پژوهشی انقلاب اسلامی تحت نرم‌افزار «حدیث ولایت» منتشر شده بود. تک‌تک سخنرانی‌ها، نامه‌ها و پیام‌ها را به دقت مطالعه کردیم و بخش‌هایی را که دارای اطلاعات تاریخی بود در مجموعه‌ای گرد هم آوردیم. درباره دوران پیش از رهبری نیز به نشریات رو آوردیم و با جمع‌آوری سخنان و مصاحبه‌های آیت‌الله خامنه‌ای، فرایند گردآوری اطلاعات تاریخی را پیمودیم.

محور دیگر مطالعه و تحقیق در آثاری بود که ممکن بود اطلاعاتی تاریخی هر چند مختصر درباره زندگی ایشان داشته باشند. چه بسیار کتاب‌هایی که مطالعه شدند اما اطلاعاتی در این موضوع نداشتند یا در یک کتاب یک یا چند خط اطلاعات به دست آوردیم. می‌دانستم که در مرحله آخر همین تک‌خط‌ها چه گشایش‌هایی ایجاد می‌کنند و به تیم تحقیق تأکید کردم حتی از کلمه‌ای نباید گذشت که گاه یک کلمه سرخطی می‌دهد که زمینه‌ساز روشن شدن بخشی از تاریخ این کتاب می‌شود. در این مرحله با همراهی محمد فاطمی، حسن حسینی، جعفر شریفی و مرتضی حیدری بیش از ۵۰۰ کتاب مورد مطالعه دقیق قرار گرفت. در تمام مراحل تحقیق همراه تیم بودم و خود نیز علاوه بر سرپرستی، تحقیق بخش عمده‌ای از آن را به عهده گرفتم. در این مسیر هر بار که گشایشی می‌شد و بخشی از تاریخ این کتاب روشن می‌شد مسرور می‌شدم. کتاب خاطرات سیاسیون از قبل و بعد از انقلاب، کتاب‌های تحلیلی پیرامون جمهوری اسلامی

و گزارشات و مصاحبه‌های افراد به تدریج تکه‌هایی از پازل این کتاب را آشکار می‌کردند. به‌عنوان مثال در مورد روزهایی که ایشان سرپرست سپاه بودند، در نگاه اول چیزی دستگیرمان نمی‌شد اما وقتی فیش‌های تحقیقاتی کنار هم قرار می‌گرفتند روایت‌های کوچک در کنار هم روایتی منسجم می‌آفریند. در فیش‌هایی نیز که از سخنرانی‌ها، پیام‌ها و نامه‌های رهبری جمع‌آوری شده بود به اطلاعات زیادی دست یافتیم. بسیاری از اطلاعاتی که از سخنرانی‌ها به دست می‌آمدند، تاریخ دقیق‌شان مشخص نبود اما با بررسی‌های حاشیه‌ای و تقابل اطلاعات با وقایع متقنی که در اختیار داشتیم بیش از ۸۰ درصد این فیش‌ها نیز به دقت تاریخ‌دار شدند. هنگامی که تمام آنچه را می‌خواستیم به دست آوردیم به همراه ناشر بررسی کردیم و برخلاف روزهای آغازین دستانی پر داشتیم؛ اطلاعات بسیاری که ما را متقاعد کرد با آن‌ها می‌توان نگارش و تدوین اثر را آغاز کرد.

تاریخ ۷۵ ساله‌ای که زندگی ایشان را در برمی‌گرفت از ۱۳۱۸ تا ۱۳۹۳ دوره‌ای بسیار متلاطم بود. براساس فیش‌های به دست آمده از تحقیقات شش ماه وقت صرف نگارش نهایی کتاب شد. از تدوین اولیه فیش‌ها به کتابی حدوداً ۱۵۰۰ صفحه‌ای رسیدیم؛ کتابی که بنا بود به سبک تمامی آثار منتشر شده در نشر سایان، مصور منتشر شود. این موضوع نشان می‌داد حجم مطالبی که در اختیار داریم باید حداقل به یک سوم کاهش یابد تا با اضافه شدن تصاویر بتوانیم کتاب را در یک مجلد ۵۰۰ صفحه‌ای منتشر نماییم. مرحله پایانی نگارش کتاب را برای کاستن از زیاده‌گویی‌ها و پیراستن از توضیحات حاشیه‌ای آغاز کردم، نهایت تلاش در این مرحله نتوانست کتاب را به کوتاه‌تر از آنچه می‌بینید تبدیل کند و برخی از دوستان که اثر را پیش از انتشار خواندند معتقد بودند. برخی مواقع کوتاه‌گویی و خلاصه‌گویی زیاد بوده و دریافت اطلاعات را سخت نموده اما از سوی دیگری بنا داشتیم کتاب در یک مجلد منتشر شود. بنابراین نظر آن‌ها را برای بسط و تفصیل برخی بخش‌ها نپذیرفتم.

درباره شیوه روایت در پانزده سالی که به تحقیق و پژوهش در حوزه تاریخ جنگ و مسائل ایران معاصر مشغول هستم، همواره به دنبال روایت‌هایی دقیق و مستند اما روان و خواندنی بوده‌ام. همواره سعی کرده‌ام سختی‌های فهم برخی مسائل پیچیده تاریخ را خود متحمل شوم و راهی برای مطرح کردن روان‌تر آن بیابم تا مخاطبم با علاقه‌تر و آسان‌تر در متن شرایط تاریخی قرار گیرد. پیش از آنکه اکنون به تاریخ‌نگاری‌های کلی و پرداختن به موضوعاتی با وسعت تاریخی بلند بپردازم در کتاب‌هایی روایت موشکافانه و جزئی را تجربه کرده‌ام. کتاب‌هایی مانند «بحران بالا می‌گیرد» درباره وقایع کردستان ایران، آب‌های ناآرام، پایان محاصره و هشت کتاب دیگر که به جزئیات وقایع تاریخی در مناطق جنگی جبهه جنوب می‌پردازند، مجموعه کتاب این روزها که به مسائل انقلاب پرداخته و چندین کتاب کوچک و بزرگ دیگر از جمله مأموریت غیرممکن

درباره عملیات مرصاد و سازمان مجاهدین خلق. تجربه این کتاب‌ها که رقمش به بیش از ۲۰ کتاب می‌رسد زمینه‌ای فراهم کرده تا اگر گستره زمانی وسیع‌تر می‌شود و نگاهم در روایت کلی‌تر می‌شود اما از جزئیات غافل نباشم و کتاب‌هایی به سمت کتاب‌هایی با پهنه زیاد و عمق کم بدل نشود. البته همواره از زیاده و پیچیده‌گویی در روایت تاریخی گریزان بوده‌ام. در آخرین روزهایی که به تکمیل مقدمه مشغول بودم به جمله‌ای از **باربارا تاکمن** مورخ مشهور برخوردیم که احساس کردم جمله‌ی رسایی برای روشی است که در مسیر رسیدن به آن گام برمی‌دارم: «هدف مورخ حفظ توجه خواننده است، یا باید باشد... من می‌خواهم خواننده‌ام صفحه را که برمی‌گرداند، به آخر برساند. این مقصود موقعی حاصل می‌شود که روایت روان پیش برود و فرسوده در بند تحقیق و زیر بار تفصیل به گل ننشیند.»

بخش‌هایی از کتاب

بهار ۱۳۱۸

«پدرم عالم دینی و ملای بزرگی بود. برخلاف مادرم که خیلی گیرا و خوش صحبت و خوش‌پر خور بود. پدرم مردی ساکت آرام و کم‌حرف می‌نمود. که این تأثیرات دوران طولانی طلبگی و تنهایی در گوشه حجره بود. البته پدرم ترک زبان بود. ما اصلاً تبریزی هستیم، یعنی پدرم اهل خاмене تبریز است و مادرم فارس‌زبان. ما به این ترتیب از بچگی، هم با زبان فارسی و هم با زبان ترکی آشنا شدیم و محیط خانه، محیط خوبی بود. البته محیط شلوغی بود. منزل ما هم منزل کوچکی بود.»

شرایط زندگی، شرایط باز و راحتی نبود و طبیعتاً این‌ها در وضع کار ما اثر می‌گذاشت.» (ص ۴۲)

فرزند پنجم

پنجمین فرزند سیدجواد، ۲۹ فروردین ۱۳۱۸ به دنیا آمد؛ سیدعلی حسینی خاмене‌ای. در خانه‌ای ۷۰ متری در حوالی بازار سرشور مشهد. «مادرش خدیجه میردامادی معروف به آقازاده خانم» دومین همسر سیدجواد بود. سیدعلی خاмене‌ای: «ما هشت خواهر و برادر از دو مادر بودیم؛ یعنی پدرم از خانمی سه فرزند داشت که هر سه هم دختر بودند. بعد، آن خانم فوت کرده بودند و پدرم با خانم دیگری که مادر ما باشند ازدواج کرده بودند. ما بچه‌های این خانم دوم، پنج نفر بودیم؛ چهار برادر و یک خواهر و در این پنج‌نفر، من دومی بودم. خواهرهای بزرگ ما از خانم اول بودند. آن‌ها از ما خیلی بزرگ‌تر بودند.» (ص ۴۲)

اجداد سیدعلی

اجداد پدری‌اش به امام چهارم شیعیان حضرت زین‌العابدین (ع) و امام حسین (ع) می‌رسد. سلطان سیداحمد از اجدادش

بوده که در قرن چهارم هجری، مأموران بنی‌عباس در هنگام نماز شهیدش کردند و بعدها در دوره شاه‌عباس صفوی برایش بارگاهی ساختند که تا امروز زیارتگاه است. پدر بزرگش **سیدحسین** در خاмене تبریز به دنیا آمده بود و پس از طلبگی در تبریز و نجف از علمای بنام تبریز شد. مردم دوستش داشتند و به سیدحسین پیش‌نماز مشهور بود. از طرفداران انقلاب مشروطه بود. و **شیخ محمد خیابانی**، مبارز مشهور، دامادش بود که شوهر عمه سیدعلی می‌شد. ۷ فرزند داشت که سیدجواد یکی از آن‌ها بود. (ص ۴۲)

پدر

پدر سیدعلی، سال ۱۳۱۳ ق در نجف به دنیا آمده بود. از سه سالگی به تبریز رفت. نوجوانی‌اش در دوران پراکندگی مشروطه گذشت. «در تبریز درس دین خواند. در ۲۳ سالگی به مشهد آمد تا طلبگی در حوزه مشهد را تجربه کند، که ماندگار شد.» حوزه مشهد در آن سال‌ها پررونق و معروف بود. «سال ۱۳۴۵ ق (۱۳۰۵ ش) در اولین سال سلطنت رضاشاه، سیدجواد به نجف رفت و حدود سال ۱۳۱۱ به مشهد بازگشت. در مشهد عالمی مجتهد و صاحب نظر شناخته می‌شد. چون در گفتار فصاحت و بلاغت نداشتت تدریس عمومی نداشت. شاگردانی خصوصی داشت و منبرهایش هم محدود به موعظه‌های اخلاقی بود. سیدجواد را انسانی اخلاقی، ساده‌زیست، زاهد، اهل مناجات و راز و نیاز و نافله گفته‌اند. به زیارت حرم امام رضا (علیه‌السلام) بسیار مقید بود. مورد احترام علمای بزرگی از جمله **آیت‌الله میلانی** و **علامه طباطبایی** بود. دایرة‌المعارف بزرگ اسلامی درباره پدر سیدعلی آورده است: «پدر آیت‌الله خاмене‌ای سیدجواد خاмене‌ای از علما و مجتهدین عصر خود بود که در نجف متولد شد و در کودکی همراه خانواده‌اش به تبریز آمد. پس از اتمام دوره سطح، در حدود سال ۱۳۳۶ قمری به مشهد مهاجرت کرد و در فقه و اصول از محضر بزرگانی چون **حاج آقا حسین قمی**، **میرزا محمد آقازاده خراسانی** (کفایی)، **میرزا مهدی اصفهانی** و **حاج فاضل خراسانی** و در فلسفه از محضر **آقا بزرگ حکیم شهیدی** و **شیخ اسدالله یزدی** بهره‌مند گردید. سپس در ۱۳۴۵ قمری به نجف رفت و از حوزه درس میرزا محمد حسین نائینی، **سید ابوالحسن اصفهانی** و **آقا ضیاءالدین عراقی** کسب فیض کرد و از سه نفر یاد شده اجازه اجتهاد گرفت. او در پی تصمیم بازگشت به ایران، راهی مشهد شد و در آن شهر اقامت گزید و ضمن تدریس، امامت مسجد صدیقی‌های بازار مشهد (مسجد آذربایجانی‌ها) را عهده‌دار گردید. او همچنین از امامان جماعت مسجد جامع گوهرشاد نیز بود. وی علاقه زیادی به مطالعه داشت. مباحثات علمی روزانه وی با هم‌ردیفان از جمله **حاج میرزا حسین عبایی**، **حاج سیدعلی اکبر خوبی**، **حاج میرزا حبیب ملکی** و ... ده‌ها سال ادامه داشت.» (ص ۴۳)